

Anca Elena Rusu

Mihai Radu Murariu

**Ediție
revizuită**

**Teste rezolvate
pentru examenul
de titularizare**

ISTORIE

RENTROP & STRATON

Portal
ÎNVĂȚĂMÂNT

www.portalinvatamant.ro

Orice distribuire – inclusiv pe internet, pe orice rețele sociale gen Facebook sau altele, biblioteci web gen Scribd sau altele – totală sau parțială, fără acordul Rentrop & Straton, a unor texte din prezenta lucrare reprezintă o încălcare a drepturilor de autor și vă angajează răspunderea în temeiul prevederilor legale menționate mai jos:

Potrivit Legii nr. 8/2006 privind drepturile de autor și drepturile conexe, deținătorii de drepturi patrimoniale și morale asupra unei opere se bucură de protecție legală:

„Constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă **punerea la dispoziția publicului, inclusiv prin internet ori prin alte rețele de calculatoare, fără drept, a operelor [...]**” (art. 139⁸)

„Constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă **următoarele fapte comise fără autorizarea sau consimțământul titularului drepturilor** recunoscute de prezenta lege:

1. **reproducerea operelor** sau a produselor purtătoare de drepturi conexe;

2. **distribuirea**, închirierea sau importul **pe piața internă a operelor** ori a produselor purtătoare de drepturi conexe, altele decât mărfurile-pirat.”

Cuprins

	Teste	Sugestii de rezolvări
Testul nr. 1	pag. 9	pag. 71
Tematică sinteză: Evoluția spațiului românesc în prima jumătate a secolului al XX-lea		
Testul nr. 2	pag. 12	pag. 79
Tematică sinteză: Evoluția spațiului românesc în perioada 1821-1883		
Testul nr. 3	pag. 15	pag. 87
Tematică sinteză: Evoluția spațiului istoric românesc între secolele XIV și XVI		
Testul nr. 4	pag. 18	pag. 96
Tematică sinteză: Evoluția României în perioada 1914-1940		
Testul nr. 5	pag. 21	pag. 105
Tematică sinteză: Geneza statelor medievale din spațiul românesc		
Testul nr. 6	pag. 24	pag. 112
Tematică sinteză: Evoluția spațiului românesc în secolele XVII-XIX		
Testul nr. 7	pag. 27	pag. 119
Tematică sinteză: Participarea României la cel de-Al Doilea Război Mondial		
Testul nr. 8	pag. 30	pag. 127
Tematică sinteză: Participarea României la Primul Război Mondial		
Testul nr. 9	pag. 33	pag. 134
Tematică sinteză: Evoluția spațiului carpato-danubiano-pontic în primul mileniu al erei noastre		
Testul nr. 10	pag. 36	pag. 140
Tematică sinteză: Evoluția spațiului românesc în perioada 1828-1866		

Testul nr. 11	pag. 39	pag. 147
Tematică sinteză: Evoluția statului român în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea		
Testul nr. 12	pag. 42	pag. 160
Tematică sinteză: Spațiul românesc în secolele al XIV-lea – al XV-lea		
Testul nr. 13	pag. 45	pag. 172
Tematică sinteză: Evoluția relațiilor internaționale în perioada postbelică		
Testul nr. 14	pag. 48	pag. 184
Tematică sinteză: Evoluția spațiului românesc în Evul Mediu		
Testul nr. 15	pag. 51	pag. 197
Tematică sinteză: Formarea statului român modern și evoluția acestuia în secolul al XIX-lea		
Testul nr. 16	pag. 54	pag. 209
Tematică sinteză: Evoluția spațiului românesc în perioada secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea		
Testul nr. 17	pag. 57	pag. 221
Tematică sinteză: Totalitarism în Europa și în România, în perioada postbelică		
Testul nr. 18	pag. 60	pag. 234
Tematică sinteză: Monarhia absolută în Europa de Apus: context istoric, manifestări, impact (secolele XVI-XVII)		
Testul nr. 19	pag. 63	pag. 246
Tematică sinteză: Formarea popoarelor europene		
Testul nr. 20	pag. 66	pag. 259
Tematică sinteză: Formarea poporului și a limbii române		

TESTE

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de patru ore.**

Testul nr. 1

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„Tratatul din Westfalia (1648) și din Pirinei (1659) pun capăt tentativelor hegemonice ale Habsburgilor asupra Europei și lasă cale liberă statelor naționale constituite în jurul monarhiilor din Europa Occidentală. Decăderea puterii spaniole face ca Franța, ieșită în final victorioasă din lupta interminabilă dusă împotriva Habsburgilor, să apară ca prima putere a continentului. Devenite independente (...) Provinciile Unite se afirmă ca principala putere economică din Europa. În sfârșit, Anglia, timp îndelungat sfâșiata de conflicte interne (...), și-a făcut o reintrare triumfală pe scena europeană, aliindu-se cu Mazarin pentru a da ultimele lovituri Spaniei epuizate.“

(Serge Bernstein, Pierre Milza *Istoria Europei, volumul IV*)

Pornind de la sursa dată, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Scrieți o relație istorică de cauzalitate stabilită între două informații selectate din sursă, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză, respectiv efect*). **1 punct**
2. Menționați o cauză a încercării de instaurare a monarhiei absolutiste în Anglia, la începutul secolului al XVII-lea și două consecințe ale acestui fapt pentru Anglia în a doua jumătate a aceluiași secol. **3 puncte**
3. Prezentați o asemănare și o deosebire între acțiunile politice desfășurate în Anglia și Franța între anii 1640 și 1690. **4 puncte**
4. Prezentați două consecințe ale apariției curentului filosofic iluminist în Europa, în secolul al XVIII-lea. **4 puncte**
5. Analizați, prin prezentarea a două fapte istorice, rolul absolutismului monarhic asupra economiei Franței, în secolul al XVII-lea. **5 puncte**

B. Citiți afirmația următoare:

„În secolul al II-lea și al III-lea d.Hr. sub Antonini și Severi, împărați pricepuți fac să domnească o lungă perioadă de pace, apogeu al Imperiului Roman.“

(Serge Bernstein, Pierre Milza, *Istoria Europei, volumul I*)

Argumentați, în aproximativ două pagini, opinia dumneavoastră referitoare la afirmația dată, prin prezentarea a trei fapte istorice. **13 puncte**

Notă: Se punctează formularea opiniei, precizarea faptelor istorice și menționarea a câte două caracteristici ale fiecăreia, utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia, utilizarea limbajului istoric adecvat, respectarea succesiunii cronologice/logice, structurarea argumentării și respectarea limitei de spațiu.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Elaborați în trei-cinci pagini o sinteză referitoare la evoluția României în perioada 1945-2000, având în vedere:

- menționarea unei acțiuni politice interne și a unei acțiuni politice externe desfășurate în România în perioada 1945-1947 și a câte unei cauze specifice fiecăreia dintre acestea;

- menționarea a două măsuri adoptate de statul român în plan economic în perioada 1949-1958 și a câte unei consecințe pentru fiecare dintre acestea;
- precizarea a două acțiuni de politică externă ale României din perioada 1958-1975 și menționarea unei asemănări și a unei deosebiri dintre acestea;
- menționarea a două acțiuni ale disidenței românești din perioada 1977-1987 și a câte unei caracteristici ale fiecăreia dintre acestea;
- prezentarea vieții politice din România în perioadele 1981-1990 și 1991-2000, utilizând pentru fiecare deceniu câte două fapte istorice.

Notă: Se punctează și evidențierea relației de cauzalitate, respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice, utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea sintezei elaborate, respectarea limitei de spațiu.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Următoarele secvențe fac parte din programele școlare pentru disciplina istorie:

A.

Competențe specifice	
1.3. Localizarea în timp și spațiu a faptelor și/sau proceselor istorice	
Domenii de conținut	Conținuturi și studii de caz
Civilizația islamică	Islamul – credința, apariția și expansiunea sa

(Programa școlară pentru disciplina Istorie, clasa a V-a, OMENCȘ nr. 3.393/28.02.2017)

B.

Competențe specifice	Domenii de conținut și conținuturi
2.1. <i>Recunoașterea și acceptarea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice</i>	STATUL ȘI POLITICA Regimuri politice în perioada interbelică <i>Probleme de atins: regimuri democratice, fascismul, nazismul, comunismul</i>
2.3. <i>Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți</i>	
5.2. <i>Încadrarea unui eveniment sau a unei serii de evenimente într-un context cronologic</i>	

(Programa școlară pentru clasa a X-a – Istorie, OMEC nr. 4.598/31.08.2004)

1. Prezențați activitatea didactică desfășurată pentru formarea/dezvoltarea competenței specifice din secvența A, având în vedere:

- precizarea unei metode de predare-învățare;
- exemplificarea utilizării acestei metode, prin precizarea modului de organizare a clasei, a unei resurse didactice folosite și a două sarcini de lucru oferite elevilor;
- prezentarea utilizării metodei didactice „Știu/Vreau să știu/Am învățat” prin menționarea a două caracteristici ale metodei, exemplificarea unei activități desfășurate de profesor și a unei sarcini de lucru date elevilor, folosind informații istorice din conținuturi.

2. Evaluați competențele specifice din secvența B, având în vedere:

- proiectarea unui item semiobiectiv și a unui item obiectiv, precizând competența specifică evaluată și utilizând informație istorică din Conținuturi;
- menționarea unui avantaj pentru itemul semiobiectiv utilizat și a unui dezavantaj al itemului obiectiv utilizat;
- menționarea a două metode de evaluare complementare și a unui avantaj comun al utilizării acestora.

Notă: Se punctează și corectitudinea științifică a informației istorice utilizate la subpunctele 1 și 2, respectiv răspunsurile corespunzătoare itemilor.

Testul nr. 11

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Citiți, cu atenție, sursa de mai jos:

„Lorzii și Comunele [Parlamentul] declară, înainte de toate, pentru apărarea vechilor lor drepturi și libertăți: 1. că pretinsa putere a regelui de a suspenda legile sau aplicarea lor fără acordul Parlamentului este ilegală; (...) 4. că orice impozitare bănească în beneficiul Coroanei, fără acordul Parlamentului, este ilegală; (...) 6. că ridicarea și întreținerea unei armate în regat, pe timp de pace, fără acordul Parlamentului, este contrară legii; (...) 8. că alegerile membrilor Parlamentului trebuie să fie libere; (...) 13. că Parlamentul va trebui să fie convocat cu regularitate. [...]“

(*Declarația drepturilor, 1689*)

Pornind de la sursa dată, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Scrieți o relație istorică de cauzalitate stabilită între două informații selectate din sursa dată, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză, respectiv efect*). **1 punct**
2. Menționați o cauză și două consecințe ale adoptării Declarației drepturilor, în 1689, conform sursei date. **3 puncte**
3. Prezentați comparativ câte un fapt istoric referitor la absolutismul din secolele al XVII-lea – al XVIII-lea din Franța, respectiv din Rusia, stabilind o asemănare și o deosebire dintre aceste fapte. **4 puncte**
4. Menționați două consecințe ale ideilor iluministe în constituirea SUA, în secolul al XVIII-lea. **4 puncte**
5. Argumentați, prin prezentarea a două fapte istorice relevante, rolul stării a III-a în evoluția mișcării revoluționare în spațiului francez. **5 puncte**

B. Citiți afirmația următoare:

„Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 1 Decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România.“

(*Rezoluția Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, 18 noiembrie/1 decembrie 1918*)

Argumentați, în aproximativ două pagini, opinia dumneavoastră referitoare la afirmația dată, prin prezentarea a trei fapte istorice. **13 puncte**

Notă! Se punctează formularea opiniei, precizarea faptelor istorice și menționarea a câte două caracteristici ale fiecăruia, utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia, utilizarea limbajului istoric adecvat, respectarea succesiunii cronologice/logice, structurarea argumentării și respectarea limitei de spațiu.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Elaborați în trei-cinci pagini o sinteză referitoare la evoluția statului român în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea, având în vedere:

- prezentarea a două fapte istorice care au loc în statul român, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea;

- menționarea a două acțiuni prin care România se implică în relațiile internaționale la finalul secolului al XIX-lea;
- menționarea a două fapte istorice desfășurate de România în cadrul primei conflagrații mondiale și precizarea unei asemănări între aceste fapte istorice;
- formularea unui punct de vedere referitor la practicile politice utilizate în statul român în al doilea și al treilea deceniu al secolului al XX-lea și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă: Se punctează și evidențierea relației de cauzalitate, respectarea succesiunii cronologice/logicea faptelor istorice, utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea sintezei elaborate, respectarea limitei de spațiu.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Următoarele secvențe fac parte din programele școlare pentru disciplina istorie:

A.

Competențe specifice	
2.2. Proiectarea unui demers de cooperare pentru identificarea și realizarea unor scopuri comune	
Domenii de conținut	Conținuturi și studii de caz
STATUL ȘI POLITICA	– Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari. Unirea Țărilor Române (1859).

(Programa școlară pentru disciplina Istorie, clasa a XII-a, OMEC nr. 4.598/31.08.2004)

B.

Competențe specifice	Domenii de conținut și conținuturi
2.3. Stabilirea de asemănări și deosebiri referitoare la evenimente/procese istorice, pe baza unor surse diferite	Grecia Antică. Cultura și civilizația greacă Probleme de atins: Adevăr și legendă; Polisul grec; Atena și Sparta; Războaiele grecilor; Epoca clasică; Epoca elenistică
3.2. Descrierea rolului unor personalități în desfășurarea evenimentelor istorice	
4.2. Utilizarea resurselor multimedia în scopul învățării	

(Programa școlară pentru clasa a V-a – Istorie, OMENCȘ nr. 3.393/28.02.2017)

1. Prezentați activitatea didactică desfășurată pentru formarea/dezvoltarea competenței specifice din secvența **A**, având în vedere:

- precizarea unei metode moderne de predare-învățare pe care o considerați adecvată în vederea formării/dezvoltării competenței 2.2 și a două avantaje ale utilizării acesteia pentru secvența dată;
- precizarea modului de organizare a clasei și menționarea a trei resurse didactice, corespunzătoare metodei moderne de predare-învățare pentru care ați optat;
- proiectarea unui item obiectiv care evaluează competența 2.2 din secvența dată, utilizând informație istorică din *Conținuturi*.

2. Evaluați competențele specifice din secvența B, având în vedere:

- precizarea a două tipuri de itemi care se pot folosi în evaluarea competenței 2.3 și justificarea opțiunii pentru fiecare dintre aceștia;
- compararea a două metode didactice prin utilizarea acestora pentru formarea/dezvoltarea unei competențe specifice date în secvența B; menționarea a două caracteristici ale metodelor, precizarea modului de organizare a clasei, exemplificarea a două sarcini de lucru date elevilor, utilizând informația istorică din *Conținuturi*;
- menționarea a două caracteristici ale *referatului*, ca metodă de evaluare și elaborarea a trei criterii de evaluare corespunzătoare unui *referat*.

Notă: Se punctează și corectitudinea științifică a informației istorice utilizate la subpunctele 1 și 2, respectiv răspunsurile corespunzătoare itemilor.

SUGESTII DE REZOLVĂRI

Testul nr. 1

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A.

1. O relație istorică de cauzalitate stabilită între două informații din sursă este următoarea: cauza „*decăderea puterii spaniole*“ și efectul „*face ca Franța să apară ca prima putere a continentului*“.

Rolul cauzei: Cauza evidențiază reșezarea raporturilor de putere de pe scena politică internațională la finalul războiului de 30 de ani. Decăderea puterii Spaniei devenise vizibilă după 1588, când flota ibericilor a fost înfrântă de cea engleză, iar confruntările militare din Europa primei jumătăți de secol XVII au eliminat definitiv veleitățile Spaniei de a-și conserva statutul de principala putere a lumii.

Rolul efectului: Efectul reliefează ascensiunea Franței la statutul de primă putere politică și economică europeană și implicit mondială. Implicarea Franței în războiul de 30 de ani începe în 1635, iar în 1643 aceasta obține victoria militară de la Rocroi, prin care pune capăt definitiv supremației spaniole. La finalul războiului, Franța a devenit principala putere continentală europeană, statut pe care îl va deține de aici înainte pentru aproximativ încă două secole.

2. Încercarea de instaurare a monarhiei absolutiste în Anglia începutului de secol XVII a fost pusă în practică de regii din dinastia Stuart. O cauză a acestui fapt a reprezentat-o conflictul dintre regele Carol I Stuart și Parlamentul englez, care avea pretenția de a controla monarhia. Regele a guvernat câțiva ani fără Parlament, încercând să impună supușilor săi un absolutism politic și religios, dar nevoia de bani pentru campaniile militare externe l-a făcut să apeleze din nou la Parlament. Acesta a exprimat față de regimul absolutist prin documentul numit Marea Muștrare (1641), ce avea să aibă un rol decisiv în declanșarea războiului civil în Anglia.

O primă consecință a încercării de instaurare a monarhiei absolute în Anglia este reprezentată de instalarea regimului politic al protectoratului de către Oliver Cromwell. Începând cu anul 1653, acesta își ia titlul de lord protector al Angliei, Scoției și Irlandei; doi ani mai târziu, puterea sa în cadrul acestui regim politic republican devine aproape absolută, ca urmare a desființării Parlamentului.

O a doua consecință este reprezentată de instalarea în Anglia, la sfârșit de secol XVII, a unui regim politic de tip monarhie constituțională. Acest fapt a fost reglementat prin actul legislativ fundamental numit Declarația Drepturilor (1689), prin care se fixau în mod clar drepturile și îndatoririle poporului și ale noului rege Wilhelm de Orania.

3. O asemănare între acțiunile politice desfășurate în Anglia și Franța, în intervalul de timp 1640-1690, este reprezentată de politica religioasă de întărire a catolicismului pusă în practică atât de monarhia engleză, cât și de cea franceză. În Anglia, în anul 1685, regele Iacob al II-lea Stuart a încercat să reinstituie regimul monarhic absolutist. Printre măsurile luate de acesta în acest scop se numără și încercarea de a institui catolicismul ca religie dominantă în regatul său. Pentru a-și îndeplini acest obiectiv, monarhul englez a numit în pozițiile de conducere, în administrație, justiție și armată, catolici și a încercat să-și

instaleze controlul asupra Bisericii Anglicane. Tot în sprijinul catolicismului, Iacob al II-lea a proclamat Declarația de Indulgență, oferind prin acest act libertate religioasă pe tot cuprinsul regatului său.

În Franța, în perioada respectivă, s-a instituit monarhia absolutistă, prin intermediul reprezentantului cel mai de seamă al acestei forme de conducere politică, Ludovic al XIV-lea (1643-1714). Regele Soare a pus în aplicare principiile de conducere absolutiste și în plan religios, urmărind să instituie catolicismul ca religie dominantă și chiar unică în regatul francez. Astfel, în 1685, Ludovic al XIV-lea revocă prin Edictul de la Fontainebleu un alt edict, cel de la Nantes, care proclamase din 1598 toleranța religioasă între catolicii și protestanții francezi. Edictul de la Fontainebleu a condiționat drepturile politice și economice ale supușilor regelui de convertirea lor la catolicism și a declanșat un regim de persecuție asupra hughenotilor. O consecință a acestui act a fost exodul a numeroși comercianți și meseriași hughenoti din Franța în următoarele decenii.

O deosebire importantă între acțiunile politice ale celor două state constă în evoluția regimului politic și a raportului dintre monarh și instituțiile reprezentative. În Anglia, între anii 1640 și 1690, puterea monarhică a fost contestată și limitată progresiv, statul traversând o perioadă de instabilitate politică marcată de războiul civil, abolirea temporară a monarhiei și, în final, instaurarea monarhiei constituționale prin Declarația Drepturilor din 1689, care consacră supremația Parlamentului. În schimb, în Franța, în același interval, puterea monarhică s-a consolidat continuu, Ludovic al XIV-lea reușind să centralizeze statul și să exercite o autoritate absolută, fără a fi constrâns de o instituție reprezentativă similară Parlamentului englez.

În concluzie, deși Anglia și Franța au cunoscut unele asemănări în planul politicii religioase, evoluția lor politică generală a fost diferită: Anglia a mers spre limitarea puterii monarhului, în timp ce Franța a cunoscut apogeul absolutismului regal.

4. O primă consecință a apariției curentului filosofic iluminist în secolul al XVIII-lea, în Europa, este apariția și teoretizarea unor noi idei în plan economic. Astfel, economistul scoțian Adam Smith introduce, prin lucrarea *Avuția Națiunilor*, conceptele economice de libertate a individului, exprimare a interesului personal și acțiunea pe piață a legii cererii și ofertei care să determine dezvoltarea industrială și comercială. Ideile lui Smith stau la baza economiei moderne și constituie una dintre cele mai importante contribuții aduse acesteia. Un alt economist, francezul Francois Quesnai, introduce în economie gândirea fiziocrată. Conform acesteia, sursa bogăției și a progresului economic este pământul și agricultura, care trebuie așezată la baza tuturor activităților economice.

O altă consecință a apariției iluminismului în Europa este revoluția franceză. Sumă de revolte cu caracter politic, social și economic, revoluția franceză reprezintă unul dintre cele mai importante evenimente din istoria umanității. Aceasta s-a declanșat în anul 1789, când Adunarea Stărilor Generale (convocată de regele Ludovic al XVI-lea pentru a vota noi impozite) s-a proclamat Adunare Națională Constituantă și a început redactarea unei noi constituții, cu scopul de a înlătura regimul politic absolutist din Franța. La 14 iulie, închisoarea Bastilia, simbol al absolutismului politic francez, este atacată de revoluționarii parizieni, acest eveniment marcând în plan simbolic începutul revoluției. O lună mai târziu, Adunarea Națională Constituantă pune în practică ideea unui regim monarhic constituțional prin desființarea tuturor privilegiilor feudale și adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului și Cetățeanului, document ce proclama egalitatea și libertatea cetățenilor francezi. Avântul revoluționar a continuat să se radicalizeze și în anii următori. Astfel, în 1792, armata franceză a apărut la Valmy cuceririle revoluționare împotriva Prusiei conservatoare. Tot în același an, revoluționarii instituie regimul re-

publican. În consecință, regele Ludovic al XVI-lea a fost îndepărtat de la conducerea Franței și executat prin ghilotinare la începutul anului 1793. La finele ultimului deceniu din secolul al XVIII-lea, la conducerea Franței a venit Napoleon Bonaparte, întâi consul (1799), iar apoi ca împărat (1804). Acesta va declanșa o serie de războaie cu majoritatea puterilor europene, exportând astfel ideile politice ale revoluției dincolo de granițele franceze.

5. Absolutismul monarhic a fost un regim politic în care întreaga putere a fost deținută de persoana monarhului. Exponentul cel mai elocvent al acestui tip de regim a fost Ludovic al XIV-lea (1643-1715), regele Franței care a sintetizat absolutismul monarhic prin formula „Eu sunt statul“. În plan economic, absolutismul monarhic s-a manifestat prin apariția doctrinei mercantiliste, teoretizate și puse în practică de controlorul general al finanțelor franceze din timpul lui Ludovic al XIV-lea, Jean Baptiste Colbert. Astfel, acesta a pus în practică măsuri de protecționism vamal menite să încurajeze comerțul, producția industrială și agricolă din interiorul Franței. De asemenea, Colbert dorea ca Franța să acumuleze prin aceste măsuri cantități mari de aur în economie, fapt văzut ca un mijloc de stabilitate și de întărire a puterii economice franceze. Efectul acestui mod de gândire economic a fost în mare parte unul benefic, care a încurajat producția economică internă și a condus la acumularea unor mari cantități de lichidități și aur în economia Franței.

Un alt eveniment pus în aplicare de absolutismul monarhic, care a avut un rol în plan economic, a fost adoptarea Edictului de la Fontainebleu de către Ludovic al XIV-lea, în anul 1685. Acest document a revocat edictul de la Nantes din 1598 care instaura principiul toleranței religioase între catolicii și protestanții francezi. Prin Edictul de la Fontainebleu, monarhia franceză a condiționat drepturile politice și economice ale hughenotilor francezi de convertirea la catolicism. În plan economic, edictul a avut un impact negativ asupra Franței, deoarece în deceniile de după adoptarea acestuia zeci de mii de meșteri și negustori hughenoti au părăsit Franța, creând un deficit de forță de muncă calificată și lipsind statul de taxe și impozite datorate de negustori.

În concluzie, rolul absolutismului monarhic asupra economiei franceze din secolul al XVII-lea a fost, pe de o parte, unul benefic, dacă ne raportăm la mercantilismul introdus de Colbert, iar pe de altă parte, unul negativ, dacă ne raportăm la Edictul de la Fontainebleu. În primul caz, mercantilismul a adus economiei franceze cantități mari de aur și impozite, prin care Regele Soare a putut finanța armata și marina regală în scopul câștigării conflictelor militare și a reușit să pună în practică construcțiile menite să evidențieze gloria absolutismului regal francez. În cazul Edictului de la Fontainebleu, lucrurile stau exact invers. Din cauza deciziei de a impune catolicismul ca unică religie în regat, zeci și apoi sute de mii de hughenoti meseriași, negustori sau bancheri pleacă în Olanda, Anglia, Elveția sau în unele principate germane, lipsind statul de resurse umane și economice însemnate.

B.

În secolele II și III, Imperiul Roman atinge apogeul din punct de vedere teritorial, politic, militar și economic, ca urmare a consolidării cuceririlor anterioare și a măsurilor de politică internă luate de împărații din dinastiile Antonină și Severă.

Un prim fapt istoric elocvent din acest punct de vedere este reprezentat de domnia împăratului Traian (98-117). Domnia sa coincide cu apogeul imperiului din punct de vedere teritorial. Prin 2 războaie succesive desfășurate la începutul secolului al II-lea, Traian aduce în interiorul granițelor imperiale regatul dac al regelui Decebal. Cuceririle sale teritoriale sunt completate până la finalul domniei de Mesopotamia

și Armenia. În plan intern, împăratul s-a dovedit a fi un administrator capabil și un conducător înțelept, iubit de popor și respectat de senatori. În plan administrativ, Traian reorganizează finanțele și justiția și pune în aplicare un vast program de construcții la Roma. Astfel, sub domnia sa, portul Ostia este mărit, iar în capitală se construiește un forum care-i va purta numele și celebra columnă care consemnează victoria asupra dacilor. Principala consecință a domniei lui Traian a fost apogeul teritorial al imperiului și stabilitatea politică pe care a oferit-o acestuia. La moartea sa, în anul 117, stăpânirea romană se întindea pe trei continente, din Britania în Vest până în Siria și Mesopotamia în Est.

Un alt fapt istoric care poate fi invocat pentru această perioadă este *Constitutio Antoniniana* a împăratului Caracalla din anul 212. Datorită acestuia, toți oamenii liberi din imperiu au devenit cetățeni romani. Schimbarea de paradigmă legislativă survenită odată cu acest edict a cauzat și recunoașterea din punct de vedere juridic a realității de stat imperial al Romei, cu orașe și cetățeni romani în toate teritoriile controlate de Roma. Cauzele adoptării acestui edict sunt legate, în realitate, însă nu de un act de favoare al împăratului, ci mai degrabă de scopul de a spori venitul tezaurului imperial. Până la momentul 212, cei care nu erau cetățeni romani erau scutiți de o bună parte din taxe, lucru care desigur nu a mai fost valabil odată cu intrarea în vigoare a legii fundamentale proclamate de împăratul Caracalla.

Un ultim fapt istoric este procesul de romanizare desfășurat în perioada secolelor II-III într-o mare parte din provinciile imperiului. Romanizarea se traducea prin preluarea de către popoarele cucerite de romani a obiceiurilor, credințelor, civilizației, culturii romane și a limbii latine. O cauză importantă a romanizării a fost politica de colonizare pusă în practică de unii împărați romani. Un exemplu foarte elocvent din acest punct de vedere este procesul de colonizare desfășurat la ordinul lui Traian, în Dacia. Datorită necesității de a exploata cât mai eficient resursele acestei provincii bogate, au fost colonizați aici cetățeni romani din toate colțurile imperiului. Efectul acestei colonizări a fost o romanizare rapidă și ireversibilă a Daciei și formarea unei noi populații – daco-romană, ce va constitui la rândul său prima etapă din formarea unui nou popor și al unei noi limbi, cea română. În afară de Dacia, alte provincii puternic romanizate au fost Gallia și Hispania. Romanizarea a avut drept efect pe termen lung formarea de noi popoare și noi limbi, iar pe termen mai scurt, referitor la intervalul cuprins între secolele II și III, ea a oferit imperiului o coeziune culturală și a contribuit la intensificarea legăturilor economice, politice și culturale dintre Roma și provinciile sale.

Finalmente, prin faptul că imperiul a fost condus de împărați înțelepți și capabili, prin măsurile de politică internă încununate de succes, dar și printr-un proces de romanizare care a atins în mod profund unele provincii și mai puțin altele, secolele II-III pot fi considerate din toate punctele de vedere perioada de apogeu a imperiului roman.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Perioada cuprinsă între 1945 și 1989 coincide în istoria României cu existența regimului comunist ca formă de conducere politică. Deși partidul comunist fusese scos în afara legii în perioada interbelică, iar la reintrarea sa în legalitate, în 1944, număra aproximativ 1.000 de membri, acesta a devenit în scurt timp principala și, ulterior, unica forță politică și de putere din statul român. Explicația cea mai simplă a acestui aparent paradox este legată de contextul politic și militar traversat de România pe parcursul celui de-Al Doilea Război Mondial. Astfel, în perioada 1941-1944, sub un regim de dictatură militară condus de Ion Antonescu, România a luptat alături de Germania nazistă pe frontul estic al războiului din Europa. Ulterior, la 23 august 1944, motivat de iminenta înfrângere a Germaniei în fața URSS și a aliaților săi, regele Mihai

a decis scoaterea României din alianța cu Germania și alăturarea la efortul de război al Națiunilor Unite, în speranța redobândirii controlului asupra Transilvaniei de Nord, anexate de Ungaria din 1940. Momentul 23 august 1944 coincide și cu începutul ascensiunii partidului și implicit a regimului comunist în România, proces susținut sau mai degrabă impus de armata sovietică aflată în acel moment în majoritatea statelor est-europene. La mai bine de patru decenii de la momentul instalării regimului comunist în România, acesta avea să se prăbușească în 1989, urmând ca în deceniul următor țara să revină treptat la un regim democratic, caracterizat de separația puterilor în stat, pluripartidism și alegeri libere.

O acțiune politică desfășurată în plan intern în perioada 1945-1947 a fost instalarea primului guvern comunist din istoria țării. Așadar, la 6 martie 1945, Petru Groza era numit în fruntea noului guvern al României, compus din partidul comunist și din sateliții acestuia. Cauza principală a instalării la conducerea țării a unui guvern comunist lipsit de popularitate și de susținere populară a fost prezența armatei roșii pe teritoriul României și a implicării abuzive a Moscovei în politica internă a României. În logica acestui fapt, sovieticii nu au ezitat să lase de înțeles că perspectiva reintegrării Transilvaniei în statul român depinde de instalarea unui guvern favorabil Moscovei și intereselor sale. Ca urmare, imediat după instalarea guvernului Groza, administrația Transilvaniei de Nord a fost înapoiată de către ofițerii armatei sovietice autorităților civile românești. În plan politic extern, o acțiune desfășurată în perioada 1945-1947 a fost semnarea Tratatului de Pace de la Paris din februarie 1947. Prin acest tratat, România a recunoscut pierderile teritoriale suferite în favoarea URSS în vara anului 1940 și, fiind considerată stat învins în război, a fost obligat la plata unor despăgubiri de război uriașe către sovietici, în valoare de 300 de milioane de dolari-aur. Singurul aspect pozitiv pentru România era restabilirea frontierei româno-maghiare dinaintea războiului, adică anularea dictatului de la Viena din 1940 și restituirea integrală a Transilvaniei către statul român. Cauza deciziilor adoptate și acceptate de România prin Tratatul de la Paris din 1947 a fost situația politică internațională din anii de după război, care plasa statul român la est de Cortina de Fier și sub controlul total al URSS. Lipsită de sprijinul anglo-american, România nu a putut ridica nicio obiecție cu privire la provinciile românești Bucovina și Basarabia și nu a putut obține nici măcar statutul de cobeligerant la războiul împotriva lui Hitler, statut ce ar fi putut oferi o oarecare legitimitate în cazul respingerii unor anumite condiții ale păcii.

După îndepărtarea ultimului vestigiu al vechii orânduiri politice la 30 decembrie 1947, regimul comunist devine, după abdicarea regelui Mihai, stăpân absolut al țării. În anii următori au loc transformări radicale în toate aspectele politice, economice, sociale și culturale ale societății și statului român. În plan economic, în 1949 debutează procesul de colectivizare a agriculturii. O consecință a acestuia a fost trecerea proprietății rurale private în proprietatea statului, transformare ce a avut un impact social și cultural traumatizant asupra satului și a țăranului român, care a fost deposedat abuziv de pământul său. La finalul procesului de colectivizare, în 1962, peste 90 la sută din suprafața agricolă a țării se afla în proprietatea statului. O altă măsură adoptată de statul român în plan economic în această perioadă a fost decizia plenarei Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 1958. După o scurtă perioadă de limitare a ambițiilor industriale și agricole, decizia din 1958 a reafirmat capacitatea țării de un efort general de modernizare în care accentul să fie pus pe dezvoltarea industriei constructoare de mașini și a siderurgiei. Principala consecință a acestui fapt a fost creșterea capacității industriale siderurgice, chimice și metalurgice a țării, iar combinatul siderurgic construit la Galați a semnat în plan concret efectul ideilor de revenire la ritmul alert al industrializării forțate a țării.

În același an, 1958, România desfășoară și primul succes politic în plan extern. Datorită loialității dovedite în timpul revoltei ungare din 1956, precum și a politicii interne care controla societatea în-

deaproape, sovieticii hotărăsc, în 1958, retragerea armatei sovietice din România. Așadar, după 14 ani de prezență, armata roșie părăsea teritoriul statului român deschizând, astfel, perspectivele unei desprinderi forțate din încorsetarea politică, culturală și economică pe care o exercitase până la momentul respectiv URSS. În deceniul următor, proaspăt instalat ca lider al țării după moartea lui Dej din 1965, Nicolae Ceaușescu duce relațiile cu URSS la punctul cel mai vulnerabil când condamnă, la 21 august 1968, invazia trupelor tratatului de la Varșovia în Cehoslovacia. O asemănare între cele două acțiuni de politică externă este că în ambele sunt expuse relațiile României cu Uniunea Sovietică. Deosebirea este că acestea au un anumit curs în 1958 și altul în 1968. Astfel, în 1958, sovieticii iau decizia de a retrage armata, fiind convinși că România nu reprezintă un pericol de abatere de la calea socialistă, deoarece este înconjurată de alte țări comuniste și pentru că își dovedise loialitatea față de Moscova, în cadrul evenimentelor prilejuite de revolta din Ungaria din 1956. Un deceniu mai târziu, lucrurile se prezintă într-o cu totul altă lumină. Critica fățișă față de invazia din Cehoslovacia a transformat România într-un pericol potențial pentru Moscova, reliefind relațiile încordate dintre acestea. Deși divergențele dintre cele două țări existau deja de câțiva ani, ele au atins un punct culminant în 1968 și au fost caracterizate de răceală și suspiciune reciprocă și în anii următori.

După sfârșitul perioadei de destindere din anii '60, cauzat de principiile expuse de Nicolae Ceaușescu în tezele din iulie 1971, au apărut la finele deceniului opt și primele acțiuni ale disidenței românești împotriva regimului comunist. Un exemplu de acțiune disidentă este reprezentat de scrisorile lui Paul Goma din prima parte a anului 1977, prin care cerea respectarea drepturilor omului în România și denunța față de Ceaușescu însuși abuzurile înfăptuite de temuta Securitate. O caracteristică a acțiunii disidente a lui Paul Goma era că aceasta era inspirată și se raporta la o acțiune disidentă din Cehoslovacia numită Carta 77. Carta 77 cerea, de asemenea, respectarea drepturilor omului în Cehoslovacia.

Un alt exemplu de acțiune de disidență a fost cel al Doinei Cornea, lector la Universitatea din Cluj, care a fost îndepărtată de la catedră în 1983 deoarece în cursurile sale folosisese texte filosofice occidentale. Într-o serie de scrisori deschise adresate lui Nicolae Ceaușescu între 1982 și 1989, Doina Cornea a denunțat starea de umilință la care fusese adusă populația de către conducerea țării. După protestul în care își manifesta dezacordul față de planul de sistematizare a satelor, aceasta a primit domiciliu forțat, care i-a fost ridicat abia în 22 decembrie 1989. O caracteristică a acțiunii de disidență a Doinei Cornea este că a fost acțiunea de disidență care a atras cel mai mult atenția opiniei publice naționale și internaționale asupra nerespectării drepturilor omului în România.

În deceniul 1981-1990, viața politică din România este caracterizată de regimul național-ceaușist ajuns la apogeul puterii sale. Astfel, în 1982, Nicolae Ceaușescu decide să lichideze până în 1990 datoria externă a țării, în valoare de 13 miliarde de dolari. Obiectivul a fost în cele din urmă atins în primăvara anului 1989, dar costurile pentru nivelul de trai al populației au fost imense. Folosindu-se de principiul rotației cadrelor și înconjurându-se doar de oameni gata să-l aprobe în orice clipă, Ceaușescu a instituit în anii '80 în România un regim politic caracterizat de cultul personalității, decizii haotice în economie fără consultarea nimănui, promovarea membrilor familiei în funcții-cheie din conducerea statului și scufundarea, la propriu chiar, în beznă a țării. Un alt fapt istoric care reliefează izolarea și regresul României din anii 80 este dat de izolarea diplomatică în care se găsea țara în anii respectivi. Ca urmare a politicii sale sistematice de încălcare a drepturilor omului, Statele Unite ale Americii s-au îndepărtat de România, iar Ceaușescu a ales să renunțe în 1988 la Clauza națiunii celei mai favorizate de care țara beneficia încă din 1975 și care fusese până la în acel moment factorul practic al relațiilor bune dintre România și SUA de la finele anilor '60 și începutul anilor '70.

După îndepărtarea lui Nicolae Ceaușescu în decembrie 1989 și victoria revoluției române, regimul comunist s-a prăbușit. Principala caracteristică a vieții politice românești din deceniul care a urmat după revoluție a fost revenirea la regimul democratic și la principiile sale de separație a puterilor în stat, respectarea drepturilor și libertăților cetățenești și trecerea la economia de piață. Astfel, în 1991, s-a adoptat o nouă Constituție a României care legitima revenirea la democrație, institua separația puterilor în stat ca principiu ce stă la baza funcționării sistemului politic, proclama drepturile și libertățile cetățenești și institua pluripartidismul și alegerile libere. Deschiderea față de valorile politice occidentale s-a manifestat și în plan extern prin semnarea de către liderii tuturor partidelor parlamentare din România a Declarației de la Snagov, din 1995. Prin aceasta, aceștia se angajau că vor depune toate eforturile pentru aderarea și integrarea României la Uniunea Europeană.

În concluzie, în perioada de timp cuprinsă între anii 1945 și 2000, România a traversat în cea mai mare parte un regim politic totalitar comunist, caracterizat de monopartidism, centralizare și planificare economică, desființarea proprietății private, cenzură, represiune, cult al personalității, industrializare forțată și multe alte aspecte ce nu pot fi enumerate aici. La finele anului 1989, regimul comunist românesc s-a prăbușit, iar în ultimul deceniu al secolului XX, țara a revenit la valorile democratice și la drumul de conectare la valorile occidentale instituit în spațiul românesc de generația pașoptistă și întrerupt brutal după finalul celei de-a doua conflagrații mondiale.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

1. O metodă de predare învățare potrivită pentru formarea și dezvoltarea competenței specifice din secvența A este **demonstrația**. Această metodă poate fi pusă în practică în felul următor:

- clasa va fi organizată de profesor în mod frontal, adică elevii vor lucra individual;
- resursa didactică folosită de elevi va fi harta istorică;
- sarcinile de lucru ale elevilor vor fi următoarele: prima dintre ele, să identifice pe harta istorică trei continente pe care s-a răspândit religia islamică în primul mileniu. Cea de-a doua sarcină va presupune identificarea a trei țări care au rămas islamice până astăzi și a unei țări europene care a fost aflată sub controlul islamic timp de mai multe secole. Răspunsurile așteptate în cazul primei sarcini sunt Asia, Africa și Europa, iar în cazul celei de-a doua sarcini, răspunsul așteptat este Siria, Egipt, Turcia și Spania (țară europeană).

Metoda (**Știu/Vreau să știu/Am învățat**) are următoarele caracteristici:

- prezintă avantaje tipice pentru învățarea prin descoperire, oferind elevilor prilejul de a identifica și a sistematiza cunoștințele pe care le au deja și cele pe care doresc să le obțină;
- reprezintă o metodă bună de fixare a cunoștințelor, prin faptul că organizează eficient informația deținută și cea care urmează să fie asimilată.

În aplicarea la clasă a acestei metode, profesorul se poate implica în orientarea și descoperirea întrebărilor pe care elevii le-ar putea avea sau a informațiilor noi pe care ar dori să le aibă față de conținutul istoric legat de religia islamică și care trebuie organizate și sistematizate la rubrica *Vreau să știu*. Astfel, profesorul poate adresa întrebări legate de explicarea anumitor termeni specifici religiei islamice, precum *imam*, *moschee*, *ramadan* etc.

O sarcină de lucru oferită elevilor în cadrul acestei metode poate fi să identifice, utilizând harta istorică, orașul și țara în care se află moscheea Hagia Sofia, fostă biserică creștină înainte de anul 1453. Răspunsul așteptat este: orașul Constantinopol (astăzi Istanbul), Turcia.

2. Proiectarea itemului semiobiectiv

Competența evaluată

5.2 Încadrarea unui eveniment sau a unei serii de evenimente într-un context cronologic

2.3 Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți

Item semiobiectiv cu completare de spațiu lacunar

- Regimul politic de extremă dreapta instituit în Germania în ianuarie 1933 poartă numele de .....
- Prima țară din lume care a instituit un regim politic comunist a fost .....
- Conducătorul Italiei fasciste a fost .....
- Regimul democratic a rezistat în România interbelică până în anul .....

Răspunsuri așteptate: a. *nazism*, b. *URSS/Rusia Sovietică* c. *Benito Mussolini* d. *1938*

Item obiectiv cu alegere duală

Competența evaluată

2.1. *Recunoașterea și acceptarea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice*

2.3. *Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți*

- Regimul politic comunist a susținut în plan economic planificarea și centralizarea de la centru.
- Fascismul italian a deființat proprietatea privată din Italia interbelică.
- Marea Britanie și-a păstrat regimul politic democratic pe întreaga durată a perioadei interbelice.
- Doctrina rasială de superioritate a rasei arienilor este specifică regimului nazist.

Răspunsuri așteptate a. A, b. F, c. A, d. A

Un avantaj al itemului semiobiectiv utilizat este că nu permite ghicirea răspunsurilor.

Un dezavantaj al itemului obiectiv folosit este că nu poate fi folosit doar acest tip de item într-un test deoarece nu poate evalua cu fidelitate procesele mentale complexe precum analiza sau sinteza.

Doă metode de evaluare complementare sunt portofoliul și proiectul. Un avantaj comun al utilizării acestora este că permit evaluarea de către profesor a capacității de documentare și informare și de a îndeplini integral o sarcină de lucru ce presupune investiție de timp și efort intelectual constant și pe o durată mai mare de timp.

Testul nr. 11

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A.

1. Cauza: „Lorzii și Comunele [Parlamentul] declară, înainte de toate, pentru apărarea vechilor lor drepturi și libertăți (...)“

Efectul: „... că pretinsa putere a regelui de a suspenda legile sau aplicarea lor fără acordul Parlamentului este ilegală (...)“

Rolul cauzei: Cauza, aleasă de noi, scoate în evidență faptul că „Declarația drepturilor“ (*Bill of Rights*) din 1689 este un act al Parlamentului Englez ce statornicea supremația puterii legislative a Parlamentului asupra puterii executive regale, dând Angliei o **organizare modernă**. „Declarația drepturilor“ pune bazele monarhiei constituțional-parlamentare și, prin urmare, statului englez modern. Prin ea se limitau drepturile monarhului stipulate în preambulul Constituției. Astfel, atribuțiile regelui erau restrânse, deși el rămânea șeful Bisericii anglicane și se bucura de mari onoruri.

Rolul efectului: Arată clar că „Declarația drepturilor“ garanta convocarea regulată a Parlamentului, libertatea dezbaterilor și a drepturilor în materie legislativă ori fiscală. Regele nu putea suspenda sau abroga vreo lege, iar dreptul de a avea armată era condiționat de aprobarea Parlamentului. Cu certitudine, „Declarația Drepturilor (1689) prevedea o monarhie protestantă și un parteneriat între regalitate și parlament care s-a dovedit a fi de lungă durată.

2. O cauză a adoptării „Declarației drepturilor“ a fost domnia lui Iacob al II-lea Stuart care a devenit rege în 1685 și a încercat să restabilească religia catolică în Anglia și să instaureze monarhia absolută. Astfel, „Declarației drepturilor“ din 1689 este un act al Parlamentului Englez ce statornicea supremația puterii legislative a Parlamentului asupra puterii executive regale, dând Angliei o organizare modernă.

În ceea ce privește **consecințele** „Declarației drepturilor“, putem spune că aceasta pune bazele monarhiei constituțional-parlamentare și, prin urmare, ale statului englez modern. Prin ea se limitau drepturile monarhului stipulate în preambulul Constituției. Pe de altă parte, „Declarația drepturilor“ garanta convocarea regulată a Parlamentului, libertatea dezbaterilor și a drepturilor în materie fiscală. Atribuțiile regelui erau restrânse, deși el rămânea șeful Bisericii anglicane și se bucura de mari onoruri. Regele nu putea suspenda sau abroga vreo lege, iar dreptul de a avea armată era condiționat de aprobarea Parlamentului. „Declarația Drepturilor” a fost acceptată în 1689 de către noul rege William al III-lea. Prin acest act, Anglia își consolida monarhia constituțională, iar prerogativele regelui erau limitate în favoarea Parlamentului. Totodată, erau reafirmate drepturi și libertăți ale supușilor și era stabilită supremația Parlamentului în chestiuni legislative și fiscale.

3. În perioada secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea, monarhia absolută reprezenta forma principală de conducere a statelor europene. Rivalitatea dintre marile puteri se manifesta prin conflicte politice și militare frecvente, purtate atât pe continent, cât și în afara lui.

Astfel, **un fapt istoric relevant** pentru absolutismul francez îl constituie domnia Regelui Soare, Ludovic al XIV-lea (1643-1715), perioadă în care Franța s-a afirmat drept cea mai mare putere europeană. Totodată, Ludovic al XIV-lea și-a impus autoritatea deplină asupra supușilor săi; acestuia îi este atribuită expresia „Statul sunt eu!“, ce simbolizează puterea monarhului.

Pentru Rusia absolutistă, **un fapt istoric** poate fi dat de domnia țarului Petru cel Mare care ajunge la conducerea imperiului la sfârșitul secolului al XVII-lea. Preocupat de modernizarea țării sale, Petru cel Mare a preluat modele de dezvoltare economică și le-a aplicat în Rusia.

Ca **asemănări** între perioada de domnie a celor doi monarhi absoluți de menționat este preocuparea acestora pentru dezvoltarea și modernizarea statului. Dacă în cazul monarhului francez putem exemplifica construcția Palatului de la Versailles, ce a devenit sediul Curții regale, în cazul lui Petru cel Mare, întemeierea unei noi capitale a Imperiului Rus poate constitui un exemplu relevant. Construit după model european, Sankt Petersburg a devenit centrul politic și cultural-științific al Imperiului.

Deosebiri: Ludovic al XIV-lea a și-a impus autoritatea deplină asupra supușilor. Regele a luat măsuri drastice împotriva locuitorilor de confesiune protestantă, ale căror drepturi au fost drastic limitate. Acest fapt a determinat plecarea din Franța a sute de mii de persoane, printre care s-au numărat mulți meșteșugari pricepuți. Pe de altă parte, situația mizeră în care trăia starea a III-a era cauzată de cheltuielile Curții prilejuite de războaiele purtate, care au afectat situația economică și financiară a Franței. Totuși, în timpul lui Ludovic al XIV-lea, Franța și-a extins stăpânirile în afara Europei, îndeosebi în America de Nord și Africa.

Politica lui Petru cel Mare a fost diferită de cea a lui Ludovic al XIV-lea. Țarul era preocupat, mai degrabă, de modernizarea țării sale, iar după o serie de vizite în Europa a preluat modele de dezvoltare economică și le-a aplicat în Rusia. Așa au început să se dezvolte meșteșugurile și comerțul. Pe plan extern, în timpul domniei sale, Rusia s-a afirmat ca mare putere europeană.

4. În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, în coloniile britanice din America de Nord au început să se răspândească ideile iluministe. Astfel, sub imboldul iluminismului, coloniștii americani cereau să li se respecte drepturile și libertățile și doreau ruperea legăturilor cu metropola, pe care le considerau o piedică în calea autogovernării și a dezvoltării lor. Un rol important în pregătirea spirituală a conflictului l-au jucat Benjamin Franklin și Thomas Jefferson.

Pentru că Benjamin Franklin a fost primul reprezentant al Iluminismului american, extrem de importantă a fost activitatea sa de răspândire a culturii, el înființând prima bibliotecă publică din SUA și Universitatea Pennsylvania. Așadar, o **consecință a ideilor iluministe a fost „Declarația de independență“**, prima declarație oficială a oamenilor unei națiuni care și-a afirmat dreptul de a alege propriul guvern. La jumătatea lunii iunie 1776, un comitet format din cinci oameni, inclusiv Thomas Jefferson, John Adams și Benjamin Franklin, a primit sarcina de a redacta o declarație formală a intențiilor coloniilor. Congresul a adoptat în mod oficial „Declarația de Independență“, scrisă în mare parte de Jefferson în Philadelphia pe 4 iulie, o dată care este acum sărbătorită drept nașterea independenței americane.

O altă consecință a iluminismului a fost apariția lucrării „Common Sense“, publicată de imigrantul britanic Thomas Paine, în care a susținut că independența era un „drept natural“ și singurul curs posibil pentru colonii; pamfletul a vândut peste 150.000 de exemplare în primele sale săptămâni după publicare.

5. În secolul al XVIII-lea, societatea franceză era împărțită în stări. Cei mai puternici aparțineau primei stări, clericii, urmau nobilii, reprezentanții stării a doua, și apoi restul lumii, respectiv burghezia, țăranii și muncitorii din orașe, care reprezentau **starea a treia**. Primele două „stări“ se bucurau de privilegii nenumărate, în timp ce ultima și cea mai puțin avută suporta taxe și impozite, pentru a-i susține pe primii. Deloc surprinzător, așadar, a crescut resentimentul celor din a treia categorie, și pe fondul războaielor anglo-franceze, care sărăciseră și mai mult poporul. Apariția ideilor iluministe a pus, cum se spune, paie pe foc – au apărut tot mai multe cereri imperative de schimbare și reforme, pentru redresarea statului și pentru protejarea cetățenilor.

În această atmosferă s-au întrunit pe 4 mai 1789, la Paris, Stările Generale (formate din reprezentanți ai aristocrației, clerului și burgheziei). Apoi, lucrurile au degenerat rapid, pentru că întrunirea nu a avut niciun rezultat concret sau mulțumitor pentru cetățeni. Reprezentanții Stării a treia s-au organizat într-o auto-numită Adunare Națională și au pornit revoluția, pe 17 iunie. În aceeași lună au început să apară primele victime ale furiei străzii, în special din rândul nobililor, dar și cetățeni obișnuiți. **Două fapte istorice** pot fi menționate:

- a. **Căderea Bastiliei** – Unul dintre punctele culminante ale Revoluției a avut loc pe 14 iulie 1789, atunci când cetățenii din Paris au luat cu asalt și au distrus Bastilia, închisoarea de stat care, în ochii lor, era un simbol al vechiului regim, pe care îl detestau. Acesta este considerat și momentul începerii adevăratei revoluții și este aniversat ca Zi Națională a Franței. Trei zile mai târziu, tricolorul albastru-alb-roșu a devenit emblema Revoluției.
- b. Pe 26 august 1789 a apărut „**Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului**“, cu 17 articole care proclamau libertatea și egalitatea în drepturi, dar și dreptul la proprietate și la apărare împotriva oprimării pentru toți cetățenii. Acest document este considerat unul crucial pentru evoluția către Europa Modernă, inspirând apoi și alte state.

B. Formarea statului național român unitar

Crearea statului național a fost rezultatul unui efort etapizat, susținut pe parcursul mai multor secole. Principalii factori care au favorizat constituirea statului național unitar român în 1918, prin unirea cu provinciile aflate sub stăpânire străină, au fost:

- recunoașterea pe plan internațional a dreptului popoarelor la autodeterminare;
- prăbușirea Imperiului Rus în 1917;
- înfrângerea Puterilor Centrale în Primul Război Mondial.

Plecând de la textul Rezoluției Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, putem spune că reprezintă punctul final al proiectului *România, stat național*. Această realitate istorică se poate argumenta prin prezentarea a **trei fapte istorice importante**, anume:

Un prim fapt istoric: Unirea Basarabiei cu România. După Revoluția Rusă din februarie 1917, noul guvern a proclamat drepturi și libertăți cetățenești. Românii din Basarabia au început să lupte pentru drepturi naționale. În noiembrie 1917 a fost aleasă o adunare reprezentativă a Basarabiei numită **Sfatul Țării**. La începutul lui decembrie, Sfatul Țării a proclamat Basarabia **Republica Democratică Moldovenească**, autonomă în interiorul Rusiei. După semnarea armistițiului dintre Rusia și Puterile

Centrale în decembrie 1917, sute de mii de soldați ruși s-au retras de pe frontul românesc în Rusia, prin Basarabia. Mulți s-au dat la jafuri, violuri, distrugerii, iar o parte dintre ei, având convingeri comuniste, au atacat Guvernul și Sfatul Țării din Basarabia. Atunci conducătorii Basarabiei au cerut ajutor Guvernului României. Acesta a trimis trupe românești care i-au alungat pe soldații ruși și au restabilit ordinea în Basarabia, în ianuarie 1918. La 24 ianuarie 1918, Sfatul Țării a votat independența Republicii Democratice Moldovenești. Au urmat două luni în care s-a făcut o propagandă intensă pentru unire și, la 27 martie 1918, Sfatul Țării a votat unirea Basarabiei cu România.

Al doilea fapt istoric: Unirea Bucovinei cu România. În toamna lui 1918, Austro-Ungaria era pe punctul de a pierde războiul. Popoarele asuprite din Austro-Ungaria, între care și românii, începeau să revendice dreptul la autodeterminare națională. La 27 octombrie 1918 s-a ținut la Cernăuți o adunare a fruntașilor politici ai românilor care a revendicat unirea tuturor teritoriilor locuite de români din Austro-Ungaria într-un singur stat și au ales un **Comitet Național Român** care să-i conducă în lupta națională. Asupra Bucovinei ridicau pretenții nu doar românii, ci și ucrainenii care ar fi vrut să includă într-o Ucraină independentă măcar nordul Bucovinei cu capitala la Cernăuți. Comitetul Național Român, considerând că ucrainenii sunt imigranți de dată recentă, revendica pentru români întreaga Bucovină. De aceea, comitetul a cerut ajutorul Guvernului României și, la începutul lui noiembrie, trupe române le-au alungat pe cele ucrainene, eliberând întreaga Bucovină. Astfel s-a putut organiza un Congres General al Bucovinei care, la 28 noiembrie 1918, a votat unirea Bucovinei cu România.

Al treilea fapt istoric – Unirea Transilvaniei cu România. Și românii din Transilvania au cerut dreptul de autodeterminare națională. În noaptea de 30-31 octombrie, ei au format **Consiliul Național Român Central** (CNRC) care a condus lupta lor națională. La începutul lui noiembrie 1918 s-au format în întreaga Transilvanie consilii naționale românești locale și gărzii naționale românești care au preluat conducerea localităților de la autoritățile maghiare. Aceste consilii se aflau sub ascultarea Consiliului Național Român Central care a încercat să convingă Guvernul Ungariei să accepte desprinderea Transilvaniei de Ungaria, dar n-a reușit. Pentru a demonstra întregii lumi dorința de unire cu România, Consiliul Național Român Central a convocat pentru 1 decembrie 1918 o mare adunare națională românească la Alba-Iulia. Acolo au luat parte 1228 de delegați aleși din toate localitățile Transilvaniei și o sută de mii de alți români veniți să-și exprime adeziunea la unire. Delegații au votat unirea Transilvaniei, Maramureșului, Crișanei și Banatului cu România. Astfel se desăvârșea **Marea Unire** și lua naștere **România Mare**.

Pe plan internațional, Unirea din 1918 și-a găsit consacarea în tratatele de pace de la Versailles. Astfel, în tratatul de pace dintre puterile aliate învingătoare și Austria, încheiat la Saint-Germain la 10 septembrie 1919, se consacra unirea Bucovinei cu România. Tratatul de la Trianon, din 4 iunie 1920, încheiat cu Ungaria, consfințea unirea Transilvaniei cu România. Tratatele de pace au marcat recunoașterea juridică internațională a Unirii românilor.

Așadar, putem spune că Rezoluția Marii Adunări Naționale constituie baza formării statului național unitar. Pe de altă parte, formarea statului național unitar român a accelerat ritmul de dezvoltare și modernizare a societății românești; suprafața țării a crescut de la 137.000 km² la 295.049 km², iar populația a sporit de la 7.250.000 locuitori la 18.052.896 locuitori (conform recesământului din 1930).

Evoluția statului român la granița secolelor al XIX-lea și al XX-lea

Secolul al XX-lea a reprezentat o perioadă importantă pentru majoritatea țărilor europene, perioadă marcată de încercarea de emancipare a statelor aflate sub suzeranitatea Imperiului Otoman și a celui Habsburgic. Proiectat de către marii gânditori ai secolelor al XVIII-lea – al XIX-lea, statul român modern va deveni o realitate instituțională începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, prin alegerea lui Cuza ca domn atât în Moldova, cât și în Țara Românească, realizându-se astfel unul din marile idealuri naționale ale românilor.

De-a lungul a circa șase decenii, între anii 1866 și 1930, statul român a înregistrat numeroase schimbări, cunoscând mai multe etape: adoptarea primelor acte cu rol de constituție – Regulamentele Organice, revoluția de la 1848 – moment al afirmării dorinței de adoptare a unor reforme modernizatoare, formarea statului român modern, obținerea independenței de stat și ulterior, la începutul secolului al XX-lea, desăvârșirea unității statale. În procesul de formare a statului român modern se interferează mai mulți factori: mișcarea unionistă, atitudinea opiniei publice europene și politica Marilor Puteri.

Astfel, dacă până în anul 1866, pe timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, situația statului român era una fragilă, ea s-a consolidat începând chiar cu anul 1866. **Două fapte istorice** care au loc în statul român, în anul 1866, sunt instaurarea monarhiei constituționale ereditare și adoptarea unei constituții democratice (Constituția din 1866), ambele consolidând substanțial situația României. În contextul în care, după întemeierea statului român modern, au fost adoptate o serie de reforme în vederea consolidării acestuia, proiectul reformator început în vremea lui Cuza a fost continuat de principele Carol. În timpul domniei acestuia se adoptă prima constituție internă a românilor, constituție ce s-a dovedit a fi necesară după lovitură de stat din 11 februarie 1866, dar și datorită aducerii unui prinț străin, ceea ce a însemnat instituirea monarhiei străine în România.

Constituția este elaborată după modelul constituției belgiene din anul 1831, deoarece aceasta era cea mai democratică în acel moment. Constituția introduce pentru prima dată numele de România, iar din punctul de vedere al statutului extern, constituția reprezintă un act de îndrăzneală, deoarece nu făcea nicio referire la suzeranitatea otomană și garanția celor șapte mari puteri.

Ca formă de guvernământ, România este o monarhie constituțională ereditară, precizându-se că în fruntea țării este un domn străin dintr-o dinastie europeană, ai cărui moștenitori sunt crescuți în religia țării, succesiunea la tron făcându-se pe linie masculină, începând cu primul născut. Constituția promovează principiile liberale, impuse de revoluția franceză, precum separarea puterilor în stat (în putere executivă, legislativă și judecătorească – garanție a faptului că puterea nu este exercitată despotic de o singură persoană), suveranitatea națională (suveranitatea poporului este stipulată în art. 31 care afirmă că „toate puterile statului emană de la națiune“), guvernare reprezentativă (poporul conduce prin reprezentanții săi aleși), garantarea drepturilor și a libertăților cetățenești (egalitatea în fața legii, libertatea persoanei, dreptul la educație, inviolabilitatea domiciliului etc.).

Constituția a suferit și trei modificări. În 1879 se modifică articolul 7, necreștinii obținând astfel dreptul la cetățenie. În 1884 se reduc colegiile electorale și se confirmă România ca regat, iar în 1917 se modifică în sensul lărgirii dreptului la vot și reformei agrare. Așadar, adoptarea Constituției din 1866 reprezintă o importantă măsură de politică internă adoptată pentru consolidarea statului român modern.

Consolidarea internă a statului român, poziția strategică a țării și sporirea prestigiului său pe plan internațional îi permit să se implice în relațiile internaționale, **prin acțiuni diplomatice sau militare**. O

astfel de acțiune prin care România participă la relațiile internaționale din perioada 1875-1885 este una diplomatică, anume semnarea convenției cu Rusia.

Contextul internațional este în continuare caracterizat de „criza orientală“, care se redeschide în 1875 prin lupta antiotomană din Bosnia și Herțegovina. În 1876 izbucnește și răscoala antiotomană, crunt reprimată de otomani. În același an, Serbia și Muntenegru declară război Turciei, fiind susținute din umbră de Rusia. Așadar, în condițiile amplificării răscoalelor antiotomane din statele balcanice Bulgaria, Bosnia, Herțegovina, Serbia, marea putere care era Rusia caută să le sprijine împotriva Porții otomane. O previzibilă trecere a armatelor ruse în Balcani prin teritoriul României nu era posibilă decât în urma unei înțelegeri între cele două state. Așa că, la 4/16 aprilie 1877, un diplomat trimis de guvernul rus încheie la București cu ministrul român de Externe, Mihail Kogălniceanu, cunoscuta Convenție româno-rusă. Conform convenției, Rusia se obliga să plătească toate cheltuielile prilejuite de tranzitul armatei sale, să respecte Constituția țării, legile interne și, fapt la fel de important, integritatea granițelor, adică ea recunoaștea apartenența sudului Basarabiei la România. În schimb, România asigura armatelor ruse tratamentul rezervat armatelor prietene.

În această situație, liderii politici români acționează în vederea participării la lupta antiotomană. Astfel, în urma solicitării arhiducelui Nicolae, comandantul trupelor țariste, principele Carol, în fruntea unei armate române, participă la război. Carol își condiționează participarea de conducerea trupelor româno-ruse. Astfel participă la cucerirea redutei Grivița I și a Plevnei, care capitulează în noiembrie 1877. Așadar, o acțiune desfășurată de România în „criza orientală“ din a doua jumătate a secolului al XIX-lea este participarea la cucerirea redutei Grivița și a Plevnei, consecința acesteia fiind obținerea independenței față de Poarta Otomană. În urma războiului ruso-româno-turc din anii 1877-1878, România își vede îndeplinit dezideratul obținerii independenței statale.

Tensionarea ulterioară a relațiilor româno-ruse determină autoritățile statului român să caute protecția marilor puteri din Apus, în special a Germaniei, patria natală a regelui Carol I, România aderând la alianța Puterilor Centrale – 1883. La începutul secolului XX se constată o reorientare a politicii externe a României către alianța politico-militară numită Antanta, coaliție care îi sprijinea cererile de ordin național în vederea Marii Uniri. Printre **faptele istorice** desfășurate de România în cadrul Primului Război Mondial amintim semnarea convențiilor politică și militară cu Antanta – 1916, și apoi participarea la luptele victorioase de la Mărăști, Mărășești și Oituz – 1917. O asemănare între aceste fapte istorice, ne referim aici la bătăliile de la Mărăști, Mărășești și Oituz, este aceea că ele se desfășoară în vara anului 1917, că sunt împotriva armatelor Puterilor Centrale, că sunt câștigate de români, armata română beneficiind de sprijinul militar al armatelor ruse de pe frontul din Moldova, unde au loc toate aceste confruntări.

La finalul Marelui Război, România își vede îndeplinit dezideratul național – rând pe rând, Basarabia, Bucovina și Transilvania se unesc cu România, realizându-se astfel Marea Unire din anul 1918. În primii ani interbelici, autoritățile de la București pun în practică promisiunile din anii războiului: adoptarea sufragiului universal masculin, reforma agrară extinsă, adoptarea unei noi constituții – Constituția din 1923. Un punct de vedere referitor la **practicile politice utilizate** în statul român între anii 1919 și 1930 este acela că ele erau în acord cu ceea ce se întâmpla în alte state democratice de pe continent. Putem sublinia faptul că aceste practici politice au avut un rol esențial în evoluția României pe parcursul primei jumătăți a secolului al XX-lea. Rolul Constituției din 1923 era tocmai acela de a statua noile realități politice, teritoriale, etnice, economice, sociale. Argument în acest sens este reglementarea în noua Constituție a situației minorităților. Astfel se prevăd drepturile și libertățile cetățenești și drepturile mi-

norităților sunt definite în conformitate cu tratatele de pace (1919-1920), în mai multe articole precizându-se „fără deosebire de origine etnică, limbă și religie“.

Astfel, în România interbelică pot ființa mai multe partide politice, pot avea loc întruniri libere, campanii electorale, toate categoriile sociale sunt reprezentate pe scena politică: burghezia, orășenii, muncitorii industriali, chiar și țărănimea – pentru care se înființase un mare partid democratic – Partidul Național Țărănesc (1926). De asemenea, în România Mare, care avea circa 28% din populație de altă naționalitate decât cea română, apar și funcționează liber formațiuni politice ale acestor minorități – maghiară, germană, evreiască, ucraineană etc.

De asemenea, monarhia joacă un rol pozitiv în viața politică a țării, regele Ferdinand respectând principiul că „regele domnește, dar nu guvernează“, el menținându-se în cadrele stipulate prin prevederile Constituției din 1923. De menționat este faptul că, începând cu deceniul al treilea al secolului al XX-lea, România evoluează de la democrație la autoritarism. În concluzie, dacă în anul 1866 România, numită până atunci Principatele Unite, este consolidată prin înscăunarea prințului străin Carol I, prin impunerea dinastiei ereditare și a unei Constituții democratice, în primele decenii ale secolului XX, statul român ajunge la maxima sa întindere teritorială, în urma Marii Uniri din 1918, și la deplina sa democratizare prin adoptarea Constituției din 1923. Așadar, începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, diplomații români dau dovadă de abilitate diplomatică, profitând de fiecare situație internațională creată, în vederea atingerii unui obiectiv național.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

1. Precizarea unei metode moderne de predare-învățare pe care o considerați adecvată în vederea formării/dezvoltării competenței 2.2 și a două avantaje ale utilizării acesteia pentru secvența dată

Pentru formarea competenței 2.2 din secvența didactică propusă, profesorul poate folosi **metoda Philips 6-6**. Utilizând **metoda Philips 6-6** pentru competența 2.2, profesorul de istorie poate atinge următoarele conținuturi: *Domnia și reformele lui Alexandru Ioan Cuza*. De altfel, se pot atinge următorii termeni istorici: dubla alegere, reforme, modernizare, Corp Ponderator, monstroasa coaliție, abdicare etc.

Competența 2.2 contribuie la înțelegerea de către elevi a unor situații/probleme/fapte/evenimente istorice cu ajutorul resurselor didactice puse la dispoziție de către profesor. Această metodă permite utilizarea unui număr mai mare de participanți, grupați în 6 echipe, iar fiecare echipă cuprinde 6 membri. Aceștia trebuie să rezolve o sarcină într-un interval de 6 minute. Există multe asemănări cu metodele brainstorming sau 6/3/5, iar esența metodei constă în stimularea creativității prin producția de idei, cel puțin în primele etape.

Metoda este constituită din 6 faze:

- Împărțirea elevilor în grupuri de 6 membri, dintre care se selectează un lider și un secretar. Liderul are rol de moderator și prezintă concluziile, în timp ce secretarul consemnează în scris soluțiile descoperite de membrii echipei.
- Profesorul comunică tema ce urmează a fi rezolvată, insistând asupra importanței acesteia.
- Desfășurarea discuțiilor, în cadrul grupului, timp de 6 minute. Discuțiile sunt libere, accentul punându-se pe cantitate, fiecare idee a membrilor grupului fiind analizată.

- Liderii fiecărei echipe expun concluziile la care au ajuns membrii echipei
- Profesorul, coordonator al activității, prezintă soluțiile fiecărui grup, colectivul de elevi urmând să valideze, pe bază de discuții, soluția finală.
- Încheierea activității: profesorul expune concluziile și opiniile față de activitatea desfășurată.

Pe lângă multitudinea **avantajelor** (facilitarea comunicării, întărirea coeziunii în cadrul grupului, dezvoltarea imaginației și a producției de idei), metoda fiind similară brainstorming-ului, dezbaterea Philips 66 prezintă și câteva neajunsuri legate de pasivitatea anumitor membri ai grupului și de rațiuni care țin de timpul alocat activității.

Aplicație-model:

Lecția: „Domnia și reformele lui Alexandru Ioan Cuza“

Prima etapă – organizarea colectivului în grupe formate din 6 elevi (dintre membrii grupului va fi ales un lider și un secretar).

A doua etapă – este comunicată sarcina de rezolvat: De ce credeți că, deși cele două adunări electiv l-au ales în unanimitate ca domnitor pe Alexandru Ioan Cuza în ianuarie 1859, monstruoasa coaliție a decis înlăturarea domnitorului și instalarea unui prinț străin? De asemenea, sunt stabilite condițiile de lucru, timpul pe care fiecare grupă îl are la dispoziție (6 minute)

A treia etapă – sunt consemnate rezultatele/soluțiile, prezentate colectivului clasei, validate, emise concluziile de către cadrul didactic coordonator.

Răspuns așteptat:

Nemulțumirile față de Alexandru Ioan Cuza au fost legate de programul de reforme și modul în care se preconiza modernizarea statului, de încercările de diminuare a puterilor partidelor politice, de înlocuirea regimului constituțional cu unul autoritar. Presa a urmărit acțiunile domnitorului, l-a discreditat în rezolvarea problemelor interne și l-a acuzat de lipsă de fermitate în conducerea statului. Cuza a instaurat un regim autoritar.

Ceea ce azi istoriografia numește „monstruoasa coaliție“ este rezultatul luptelor dintre politicieni și domnitorul Cuza. Cel mai important factor care a dus la apropierea celor două tabere a fost programul de reforme al domnitorului care a urmărit modernizarea statului român. Unele reforme au atins defavorabil câteva categorii sociale și grupări. Încurajatoare pentru aceste grupări a fost și atitudinea puterilor europene față de politica lui Cuza. Nu trebuie să omitem nici faptul că unirea a fost recunoscută doar pentru perioada de domnie a lui Cuza.

Așadar, clasa va fi organizată în 6 grupe, fiecare grupă primind câte o sarcină. Pentru documentarea elevilor, profesorul poate indica următoarele resurse: platformele educaționale Prezi, Didactica, Mozaweb, Educație online. Platformele amintite conțin multe materiale informative deosebit de atractive. Ele prezintă și o mulțime de lectii care au și conținut video. Platformele indicate se pliază exact pe competența avută în atenție. În afara acestor resurse, profesorul poate cere elevilor să utilizeze motoarele de căutare de tip Google prin care pot identifica o mulțime de surse de informare, cum ar fi enciclopediile online.

Mai mult, profesorul le poate pune la dispoziție surse bibliografice precum, Florin Constantiniu, „O istorie sinceră a poporului român“, „Documente privind Unirea Principatelor“, „Documente interne (1854-1857)“; T.W. Riker, „Cum s-a înfăptuit România. Studiul unei probleme internaționale. 1856-

1866“; Dan Berindei, „Constituirea României. Alexandru Ioan Cuza, domnul unirii și al reformelor“, în „Istoria Românilor“.

Pentru competența 2.2:

Item cu alegere duală – Notați cu **DA** sau **NU** următoarele afirmații:

Aplicatie-model:

Scrieți Da sau Nu după fiecare afirmație:

1. Alexandru Ioan Cuza a fost numit domnul unirii.
2. La 5 ianuarie 1859, Cuza a fost ales domn al Țării Românești.
3. Marile reforme au fost realizate în timpul guvernului Mihail Kogălniceanu.
4. Cea mai importantă reformă a fost reforma agrară.
5. În timpul lui Cuza s-au pus bazele instituționale ale statului român.

Răspunsuri așteptate:

1. da, 2. nu, 3. da, 4. da, 5. da

2. Precizarea a două tipuri de itemi care se pot folosi în evaluarea competenței 2.3 și justificarea opțiunii pentru fiecare dintre aceștia:

Pentru evaluarea competenței 2.3 (Stabilirea de asemănări și deosebiri referitoare la evenimente/procese istorice, pe baza unor surse diferite) din secvența didactică avută în vedere, sunt adecvate două tipuri de itemi: **un item semiobiectiv**, de completare a unui text lacunar și **întrebări-structurate**, care pot conține și situații-problemă și item eseu-structurat. Primul tip de itemi, de completare, se poate folosi pentru evaluarea conținutului „Polisul grec: Atena și Sparta“; în timp ce întrebările-structurate, se poate folosi pentru evaluarea întregul conținut din secvența didactică, respectiv: „Adevăr și legendă; Polisul grec; Atena și Sparta; Războaiele grecilor; Epoca clasică; Epoca elenistică“.

Itemul semiobiectiv, de completare reprezintă o variantă mai „pretențioasă“ a itemilor cu răspuns scurt. El solicită producerea unui răspuns al cărui scop este să întregească un enunț lacunar sau incomplet. În cazul secvenței didactice avute în vedere, alegerea unui astfel de item este extrem de potrivită prin prisma validității și a gradului mare de aplicabilitate, dar și a ariei ample de conținuturi ce poate fi acoperită. Pe de altă parte, prin intermediul acestui item se reușește evaluarea atât a capacităților cognitive inferioare (cunoașterea și înțelegerea), cât și medii, precum aplicarea. Astfel, elevii primesc o Fișă de lucru, iar cerința este să rezolve un astfel de item.

Aplicatie-model:

Completați următorul text astfel încât informația istorică să dobândească valoare de adevăr.

O formă de conducere politică, inventată în cetatea ..... în care toți cetățenii sunt egali în drepturi se numește ..... O ..... grecească era o cetate nouă, întemeiată la distanță de orașul de origine al întemeietorilor săi. Cetatea din care proveneau aceștia se numea .....

Lista termenilor: aristocrație, democrație, Sparta, Atena, metropolă, colonie, agora.

Itemul întrebări-structurate, care se poate echivala, uneori, cu itemul rezolvare de probleme, evaluează complet conținutul științific dat printr-o serie de întrebări, cerințe sau rezolvare de probleme. Se poate porni de la surse istorice, care-l ghidează pe elev în formularea răspunsurilor. Întrucât poate conține cerințe de tip „rezolvare de probleme“, el dezvoltă gândirea divergentă, îi determină pe elevi să-și formeze strategii euristice pentru rezolvarea problemelor.

Ca texte-suport pentru acest item, profesorul poate folosi texte dintr-o serie de lucrări istorice, ca de exemplu: „Enciclopedia civilizației grecești“, Z. Petre; „Civilizația greacă și originile democrației. Premise istorice“, N.A. Kun; „Legende și miturile Greciei antice“, Al. Mitru; „Legende Olimpului“, D.M. Pippidi; „Studii de istorie a religiilor antice“. Texte și interpretări, W.F. Otto; „Zeii Greciei. Imaginea divinității în spiritualitatea greacă“, P. Veyne.

Aplicație-model:

A.

1. Când a fost fondată cetatea Sparta (Lacedemona)? Cine a întemeiat Sparta?
2. Unde e localizată Sparta? Care era organizarea socială a spartanilor?
3. Care era organizarea politică a spartanilor? Care erau instituțiile (organele) de conducere ale Spartei?
4. Ce fel de regim politic aveau spartanii? Descrieți, pe scurt, educația spartană.
5. Ce concluzii tragem despre statul spartan având în vedere educația cetățenilor săi?

B.

1. Când a fost înființată Atena? Cine a întemeiat Atena?
2. Localizați Atena. Ce fel de regim politic a avut Atena până în sec. VIII î.Hr.?
3. Ce instituții (organe) de conducere avea Atena în sec. VIII-VII î.Hr.? Cum era organizată societatea ateniană?/Care era organizarea socială a ateniienilor?
4. Precizați evoluția regimului politic la Atena între sec. VII și V î.Hr. Care au fost reformatorii (legiuitorii) atenieni din sec. VII-V î.Hr.? Cum a fost numit secolul V î.Hr în istoria Atenei?
5. Descrieți, pe scurt, educația ateniană. Ce concluzii tragem despre statul atenian având în vedere educația cetățenilor săi?

Răspunsuri așteptate:

A.

1. sec. XII-XI î.Hr; dorienii
2. în Laconia – Pelopones; cetățeni (egali), perieci, hiloți;
3. 2 regi ereditari; Instituții: Gerousia, Colegiul celor 5 efori, Appella;
4. regim aristocratic și oligarhic; educația avea caracter militar, obiectiv: pregătirea tinerilor pentru luptă; etape: nou-născuții erau controlați de comunitate; școala: de la 7 ani: scris, citit, socotit, muzică, exerciții fizice și militare – scop: formarea cetățenilor-soldați în respect față de bătrâni, ura față de ahei, îndurarea greutăților, supunere neclintită, exprimare laconică.
5. Era un stat militar fără oameni de cultură.

B.

1. Sec. IX î.Hr; ionienii;
2. în regiunea Attica; regim monarhic;
3. Areopagul, Ecclesia, Consiliul celor Bule; cetățeni, meteci, sclavi;
4. Sec. VII – regim aristocratic, sec.VI – regim tiranic, sf. sec.VI – sec. V î.Hr – regim democratic; reformatori: Dracon, Solon, Clistene, Pericle; secolul de aur: epoca lui Pericle „Olimpianul“; apogeul democrației directe ateniene/republicii democratice ateniene);
5. Etape ale educației:
  - 7-14 ani: școli particulare (scris, citit, aritmetică, recitări, muzică, dans, mers în cadență, studiul poemelor homerice; materiale de scris: tăblițe cerate, papirus) – scop: formarea unui om „frumos și bun“;
  - 14-18 ani: educația fizică la palestră-pentatlon (alergări, sărituri, aruncarea discului și a suliței, lupta);
  - după 18 ani – la gimnaziu (ex.: Academia lui Platon, Liceul lui Aristotel); „cei bogați“ studiau la școlile sofistilor și retorilor; scop: formarea unor cetățeni înțelepți și buni organizatori;
  - de la 18 la 20 ani instrucția militară;
  - la 20 de ani – cetățenia.

Scopul educației: formarea unui om sănătos, puternic, talentat, patriot, „zoon politikon“ cu simț civic, cinstit, plin de noblețe sufletească; fetele erau învățate de mame să: scrie, citească, numere, cânte, danseze, coasă, întrețină gospodăria.

6. Era un stat democratic în care cetățenii participau direct la conducere; educația îi forma pentru a fi oameni de cultură, buni oratori, responsabili în apărarea libertății etc.

Compararea a două metode didactice: conversația euristică și observarea.

Conversația euristică este centrată pe acțiunea de cercetare, descoperire și investigație din partea elevilor. Este indicat ca profesorul să aibă în vedere întrebări-problemă sau situații-problemă. Profesorul se va raporta și la experiența de învățare a elevilor, la cunoștințele anterioare ale acestora, pentru ca aceștia să poată rezolva problemele sau situațiile-problemă aduse în atenția lor.

Așadar, conversația euristică trezește mai mult interesul elevilor, datorită stimulării gândirii acestora. Elevul, aflat într-un dialog deschis cu profesorul, poate formula întrebări, poate răspunde la întrebări, își lămurește neclaritățile în timp ce, prin intermediul observării, elevii dobândesc un sistem de reprezentări clare despre obiectele și fenomenele lumii înconjurătoare, claritatea reprezentărilor, acuitatea imaginilor perceptive sporesc capacitatea de verbalizare și, în acest sens, crește forța de sintetizare și generalizare. Un alt avantaj al utilizării observației este acela că ea contribuie la dezvoltarea spiritului de observație, fiind mijlocul principal de dobândire a noi informații, este o metodă directă de cunoaștere a realității, elevul se află în contact direct, senzorial, cu realitatea ce urmează a fi cunoscută.

În cazul conversației euristice, profesorul poate organiza clasa în funcție de activitățile propuse: frontal, individual sau pe grupe. Pentru secvența didactică dată, optăm pentru organizarea clasei în grupe. Profesorul împarte clasa în 4 grupe prin raportarea la metoda cadranelor. Ulterior, profesorul le va distribui întrebări-problemă sau situații-problemă pentru a evidenția clar aspectele euristice ale conversației; altfel, se poate ajunge ușor, prin modul de formulare a întrebărilor, la conversație catehetică.

Aplicatie-model: celor 4 grupe li se cere să rezolve următoarele situații-problemă:

Grupa I: Cum apreciați poziționarea istoriei Greciei Antice între adevăr și legendă? A se ține cont de faptul că arheologul H. Schliemann a descoperit în urmă cu mai bine de o sută de ani ruinele cetății Troia.

Grupa a II-a: Cum apreciați diferențele majore între evoluția cetăților grecești? Ca indiciu, a se urmări evoluția Atenei și a Spartei.

Grupa a III-a: Cum au evoluat războaiele grecilor? – elevii vor trebui să aibă în vedere, în mod deosebit, războaiele medice și războiul peloponesiac.

Grupa a IV-a: Care au fost consecințele perioadei elenistice în evoluția politică a Greciei? De menționat importanța lui Alexandru Macedon.

Pentru rezolvarea acestor sarcini, profesorul nu se limitează la distribuirea sarcinilor de lucru, acesta recomandă elevilor materialul bibliografic adecvat – exemplu: „Istorie” – Herodot, „Iliada și Odiseea” sau Jean Favier – „Marile descoperiri”.

Pentru metoda observației, profesorul organizează elevii individual sau frontal. Pentru secvența didactică dată, plecăm de la situația în care profesorul organizează activitatea frontal. Elevii urmăresc o secvență dintr-un film documentar privind „Modelele de educație în Grecia Antică” și la final trebuie să-și noteze principalele idei surprinse, respectiv asemănări și deosebiri între modelul atenian și cel spartan.

Bazată pe utilizarea mai multor procedee didactice (descrierea, demonstrația, experimentul, investigația dirijată-autodirijată etc.) și mijloace didactice (instrumente de măsurare, softuri educaționale etc.), metoda observației este realizată în momentul în care observația sistematică, propusă de profesor, este preluată de clasa de elevi la nivel de observație independentă, organizată după rigorile unui demers științific, valorificate didactic. În raport de context, observația poate precede sau urma demersul teoretic necesar pentru acțiunea de învățare/autoînvățare eficientă în cadrul lecției.

Referatul constituie acel instrument care identifică nivelul de performanță individuală al elevilor pentru o anumită temă dintr-o activitate. Acestea pot fi de două tipuri: referatul de investigație științifică și cel de documentare bibliografică. Referatul, util îndeosebi elevilor de la clasele mari pentru o evaluare semestrială, poate fi utilizat și ca evaluare continuă, adică pe parcursul semestrului, având un puternic caracter formativ-creativ pentru elevii motivați în activitatea respectivă, precum și un caracter sumativ, întrucât se realizează pe o perioadă mai lungă de timp și este nevoie de utilizarea unui ansamblu de cunoștințe, abilități, atitudini, priceperi etc. Tema referatului poate îngloba o parte de conținut destul de mare din programa unui curs sau poate extinde acest conținut și pentru alte discipline, asigurând astfel un caracter interdisciplinar și transdisciplinar, direcție pe care învățământul național tinde să o susțină.

Profesorul este cel care trebuie să facă cunoscut elevilor criteriile care stau la baza notării referatului, astfel ar trebui luate în considerație:

- Validitatea – respectarea de către elev a structurii referatului și existența concordanței dintre tema propusă și modul de abordare a acesteia.

- Modul de elaborare – existența unui demers logic, coerent în argumentarea ideilor, care să aibă la bază cunoștințe docimologice și care să genereze ipoteze și concluzii corecte.
- Calitatea conținutului – aplicarea de către elev a unor criterii calitative în selectarea surselor și a informațiilor folosite în referat, precum și modalitatea de prelucrare și integrare a lor în situații potrivite.
- Creativitatea – modul în care intervin aspectele de noutate în interpretarea fie a ideilor care apar, fie a modalității de realizare a conținutului și a strategiei de lucru.
- Redactarea – stabilirea unui demers corect din punct de vedere ortografic și ortoepic și o bună capacitate de sinteză a informațiilor.